

N:o 323.

Af Herr A. W. Wigardt: Angående erläggande af särskild bevilning för enskilda bankers sedelutgifningsrätt.

Ojäfvadt är att ett lands ekonomiska ställning är i högsta måtto beroende af der befintliga ekonomiska lagstiftning, synnerligast af bestämmelserna rörande myntväsendet och dermed förenade förhållanden. Redan långt innan vårt ekonomiska betryck uppnått nuvarande höjd, har ock månet öga varit rigtadt på missförhållanden vid dylika ekonomiska bestämmelser, och är det nu en ofvislig pligt att icke vidare lemna å sido en af dem, som så väsentligt inverkar på fäderneslandets utveckling och välstånd. Frågan afser nemligen en de enskilda bankerna under månet år medgifven rätt att utgifva sedlar. Öfverlemnad till dessa banker för att dermed utveckla en gagnande verksamhet, måste denna rätt onekligen fränkännas dem, enär de icke fortgått i den rigtning för allmän nytta, som dermed varit afsedd. De enskilda bankerna uppträdde i början såsom stöd för vår modernäring, jordbruket, såsom förlagsanstalter för att underlätta denna industrigren, som fordrar flerårig tid för att återgälda derpå nedlagdt kapital, på det att jordbrukaren i någon mån skulle kunna undgå att sälja sin vara på olämplig tid och till ett olämpligt pris. Under sådana förhållanden och för ett sådant mål kunde visserligen ett större offer göras. Det har ock å det allmännas sida blifvit fullbordadt, men förutom den tvetydiga fördelen af ett ökadtt rörelsekapital, i missförhållande dessutom till befintliga myntvärdet, spåras icke att hvad som förespeglats blifvit å andra sidan gjordt till verklighet. I förra fallet utvisa sålunda årtionden hvad det fullbordade offret, den medgifna sedelutgifningsrätten, inbragt åt dessa enskilda banker; och i sednare fallet gifva 3 till 4 månaders lånerätt och ett stundom sväfvande creditivmedgifvande ett alltför tänkvärdt intyg om huru det allmännas fördel blifvit tillgodosedt. Hvad som så länge egt bestånd, hvad som nästan kan sägas hafva inträngt i samhällets rot, fordrar dock en blott småningom skeende förändring för att undgå de olägenheter, som brådstörtade åtgärder, särdeles i en fråga så beskaffad som denna, skulle medföra. Oeftergifligt är dock, att den sedelutgifningsrätt, som

hittills varit de enskilda bankerna tillerkänd, nu må återgå, och att nationen själf må erhålla de fördelar som kunna vinnas uti att, jemte bankväsendets öfriga ordnande, ensam utöfva sedelutgifningen inom landet, till trygghet för dess innevånare, till lättnad för deras affärsförhållanden, och för att till mer allmännyttiga ändamål sprida fördelen af den vinst, som sedelutgifningen onekligen tillskyndar.

På dessa skäl, och då Riksbanken, enligt mitt förmenande gör en årlig förlust af minst 800,000 R:dr på den sedelutgifningsrätt, som tillkommer enskilda banker, och Statsverket, helst i sitt nuvarande tillstånd, ej har råd att för enskilde personers vinning gå i mistning af en sådan inkomst, samt man af de sista tabellerna öfver enskilda bankernas rörelse finner, att dessa begagna sin sedelutgifningsrätt till ett belopp af 31 millioner, och utan att ytterligare framställa alla de rättmätiga fördelar, som genom denna anordning tillskyndas nationen i dess helhet, får jag hos Riksdagen härmed anhålla:

att Riksdagen beslutar att hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan, att den sedelutgifningsrätt, som hittills varit beviljad de inom landet befintliga enskilda bankerna må indragas allt efter som tiden för dem beviljad oktroj tilländalöper, och att sedelutgifningsrätt må Rikets Bank uteslutande tillkomma; och att Riksdagen dessutom beslutar, att enskilda banker i och för sin sedelutgifningsrätt må erlægga en årlig afgift af 3 procent å högsta beloppet af den sedelutgifning, hvaraf de sig för året begagna.

Om vederbörlig remiss af denna min motion till Bevillnings-Utskottet får jag vördsamt anhålla.

Stockholm den 27 Januari 1868.

A. W. Wigardt.